

Behov och utvecklingsmöjligheter

Sammanställning och slutsatser av SWOT-analyserna våren 2021.

Området är ett mellanland mellan urbana och stadsnära landsbygd och detta påverkar demografi, ekonomi, ekologi, arbetsmarknad, kultur m.m. Det präglar också såväl behov som utvecklingsmöjligheter i området. Det finns goda möjligheter för utveckling och förnyelse av de gröna näringarna i området. Upplevelser blir allt viktigare för ekonomin, och i området kan detta kopplas till bland annat besöksnäringen. Området har också stor potential när det gäller att utveckla nya samverkansformer för nya lösningar mellan land och stad. Samtidigt kommer området framöver att få en växande grupp äldre som är friskare och alltmer heterogen än tidigare. Kompetensförsörjningen i området kan förväntas bli god genom närheten till utbildningsutbud och en ökad inflyttning av högutbildad arbetskraft därifrån.

En grund för fortsatt utveckling utifrån denna lägesbeskrivning har lagts under de föregående Leaderperioderna. Denna strategi vill fortsätta i samma anda under kommande period och bygga vidare på de positiva insatser, resultat och effekter som hittills uppnåtts.

Näringsliv, infrastruktur

Området ansluter till ett stort upptagningsområde vilket är en styrka när det gäller marknader, demografi och utbildning. Infrastrukturen är god med E6, E20, E45, järnvägs- och bussförbindelser, pendeltrafik och närhet till flygplatser.

Befolkningstillväxten i stort är god vilket ger förutsättningar för nyföretagande och innovation. Det finns gott om mark för exploatering och prislägena på lokaler och mark är generellt sett lägre än i stadsområdena. Näringslivet är aktivt och brett med såväl bruksorter med större företag och andra orter med mycket småföretagande. Det finns också många goda exempel på sammanhållning och samverkan mellan föreningsliv och näringsliv. Överlag upplevs också stöd och kontakter med kommunerna i området som goda. En stärkt samverkan inom vårt geografiska område kan - om den utvecklas väl - göra att det stärks ytterligare inom många olika verksamhetsområden.

Digitaliseringen pågår, men inte i den omfattning som många önskar. En digital utveckling och mognad lokalt kan ses som en stor potential riktad mot såväl närområdets stora städer, som de globala marknaderna.

Men närheten till de stora städerna innebär också utmaningar. Städernas och särskilt Göteborgs dominans gör det ibland svårt att kommunicera och synliggöra vissa områden, varumärken och besöksmål. Vissa delar av området har få ingångsarbeten som inte kräver utbildning/erfarenhet, men man noterar också problem med kompetensbrist och att den kompetens som finns inte matchar behoven. Det finns också orter som upplever "identitetskris" genom förvandlingsprocessen från bruksort till kranskommun.

Synen på, och möjligheterna till, ett flexibelt och innovativt entreprenörskap behöver förändras. Ett bredare perspektiv på entreprenörskap, olika typer av företagande, till exempel socialt företagande, kooperativ mm behövs för att inte exkludera någon från möjlighet till näringsverksamhet och försörjning. Olika samhällsutmaningar kräver olika organisationsformer, inte bara traditionellt företagande. Det kan handla om socialt företagande, deltidsföretagande, egenanställning, föreningsdrivna lösningar och mycket mer. Undersökningar visar att vi går alltmer mot ett samhälle där människor är både och, i stället för antingen eller. Man är inte längre arbetslös eller arbetande, utan timanställd, företagare och studerande samtidigt.

Besöksnäring

Även besöksnäringen har gynnsamma förutsättningar med närheten till storstadsområdenas stora marknadspotentialer. Blandningen av sjöar, vattenleder, skog, berg, vandringsleder och naturhistoriskt attraktiva miljöer öppnar för många olika målgrupper. En lång och rik kultur- och industrihistoria bidrar till en stark gemensam identitetskänsla i många delar av området.

Tillgängligheten till besöksmål kan och måste förbättras i vissa delar av området om det ska kunna utvecklas en konkurrenskraftig besöksnäring. Tillgång till gästboenden måste öka, liksom anläggningar som parkeringsplatser, toaletter, cykelvägar, skyltning m.m.

Avsaknaden av en plan som visar vem och hur det strategiska arbetet med små och/eller nya besöksmål/turistsatsningar kan drivas, gör att de kompetenser som finns i området inte alltid hittar varandra. Det ställer stora krav på en framtida turistverksamhet men ger också nya möjligheter till att hitta nya fokusområden.

Av analysen framgår också att det är angeläget att stimulera fortsatta satsningar på nya former av turism av upplevelse-, aktivitets- och kunskapskaraktär där besökaren mer aktivt deltar i tjänsteleveransen. Genom skapandet av specifika program för besökare kan också lokala aktörer från landet och staden knytas ihop.

Gröna näringar, stad och land

Landsbygden längs Göta Älv, i norra Göteborg, längs Säveån och i Alingsås omland är en levande och omväxlande miljö där närheten mellan land och stad ger ovanligt goda möjligheter till naturnära upplevelser och en dynamisk utveckling av gröna näringar på en växande marknad.

Ett strukturellt problem är att en effektiv lokal logistik mellan lokala marknader och landsbygd - närliggande tätorter ofta saknas, vilket försvårar och fördyrar lokal livsmedelsproduktion. Dåliga tvärförbindelser i området bidrar till detta liksom begränsad tillgång till service utanför centralorterna.

De traditionella näringarna på landsbygden avvecklas och antalet betande djur minskar. Det resulterar i minskad biologisk mångfald och minskad attraktivitet. Utifrån internationella erfarenheter av grönstadsutveckling och affärsutveckling kan dessa förhållanden vändas till högtintressanta utvecklingsmöjligheter. Här är innovativt arbete för att utveckla det hållbara brukandet av ekosystemtjänster centralt.

En ökad efterfrågan på genuina upplevelser och ökat intresse för livsmedel och närproducerade produkter gör maten viktig och det tätortsnära läget kan få betydelse då det där finns köpstarka kunder. Detta kräver dock kraftigt utvecklade insatser inom lokal produktion, lokal förädling, klimatsmart logistik och distribution, marknadsföring och positionering gentemot andra regioner med en liknande potential.

Utvecklingsmöjligheter ligger i att öka och stimulera den lokala livsmedelsproduktionen och skapa samarbeten mellan stad och landsbygd för försäljning av lokalproducerat, utveckla smart logistik och distribution, t.ex. REKO-ringar, andelsjordbruk och liknande nya lokalekonomiska modeller.

Ett exempel är LAB190 som försöker utmana administrativa gränser och sektorstänkande och istället försöker stärka funktionella samband och helhetsperspektiv. En viktig utgångspunkt är också invånarnas delaktighet i områdets utveckling och en samverkan mellan offentlig, privat och idéburen sektor. Fokus ligger på gröna näringar, besöksnäring och infrastruktur.

Bo och leva

För att uppnå en bra livskvalitet för alla åldersgrupper behöver förutsättningarna för att leva, bo och verka förbättras. Det handlar bland annat om tillgång till olika typer av service, både offentlig och privat, väl fungerande infrastruktur, alternativ i boendet, tillgång till olika former av mötesplatser samt möjligheter till en aktiv fritid och kultur oavsett ålder, kön och intresse. Närhet till natur- och kulturvärden förknippas också ofta med livskvalitet. Genom att lyfta fram det egna kulturarvet och dess historia kan lokalsamhället och identiteten stärkas.

Delar av området lider idag av strukturella svårigheter att ta till vara dessa möjligheter, eftersom de angränsande storstädernas sociokulturella och ekonomiska dominans skapar svårigheter för de stadsnära lokalsamhällena. Kulturarven prioriteras inte, och de lokala ekonomiska och sociala flödena tenderar att styras ut från området och sugas in till storstadsmagneterna.

En god livskvalitet ger stimulans till kreativitet, utvecklingsvilja och egenansvar. Detta är också en av förutsättningarna för att området ska ha en positiv befolkningsutveckling och även möjliggöra en utjämning i åldersstrukturen. I området finns ett rikt och brett föreningsliv, men den utvecklingsvilja och det lokala engagemang, byggt på delaktighet, som finns i dessa föreningar måste få särskilt stöd i att hitta sin egen profil och roll mellan stad och land.

Att ungdomar flyttar för att skaffa sig en utbildning är positivt, och här är storstädernas rika utbildningsutbud en tillgång för området. Det finns också en tydlig tendens till inflyttning i området, främst i åldersgruppen 30 – 34 år. Att utveckla och skapa en attraktiv boendemiljö som fångar upp dem som väljer att lämna storstaden, men ändå leva i dess närhet, är viktigt för att långsiktigt behålla de nya familjerna.

Klimatfrågan är bred och kräver förändringar av våra system för boende, transporter samt produktion och konsumtion av varor och tjänster i utvecklingen av en mer klimatsmart ekonomi. Idag är hela området starkt beroende av pendling till storstadsområdena. För att minska CO₂-belastningen krävs en rad långsiktiga strukturella förändringar som underlättar för människor att arbeta i eller nära hemmet, och minskar behovet av långa arbetsresor. Lokal energiproduktion samt energiomställning när det gäller bostäder, industri och livsmedelsproduktion är nödvändig för att minska påverkan på klimatet. Produktionen samt omställningen kan komma att bidra till nya jobb och ekonomisk utveckling.